

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ВИНИКНЕННЯ ДИЗАЙНУ НА ПРИКЛАДІ ШКОЛИ «БАУХАУЗ»

¹О.Є. Білгородська,

elenabelgorodskaja@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7715-5447

¹В.Б. Григор'єва,

grigorjeva.valya@gmail.com, ORCID:0000-0003-3874-5617

¹О.М. Недошитко,

nedoshytkoart@gmail.com; ORCID: 0000-0001-9430-9954

¹К.П. Кучеренко,

kycherenko85@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2177- 493X

¹Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеса, Україна

Анотація. У статті розглянуті історичні аспекти виникнення дизайну, як нової специфічної системи проектної діяльності у Німеччині, на початку ХХ століття. Процес виникнення дизайну був обумовлено об'єднанням мистецтва і техніки, мистецтва і науки у всьому мистецькому світі. І в цьому процесі головну роль відіграла школа німецького авангарду «Баухауз». Стиль німецького авангарду, інспірованого дизайнерським напрямом «Баухауз» (1919–1930 рр.), став одним з найбільш впливових у сучасній архітектурі та сучасному дизайні. Багато що з того, що здається нам само собою зрозумілим у нашому оточенні, є наслідком революційних ідей засновників Баухаузу.

Історію Баухаузу – Вищої школи архітектури та дизайну Німеччини – досліджено достатньо повно, однак, не розкритими повною мірою залишаються стилістичні аспекти функціоналізму в рамках сучасних інтерпретацій. Деякі дослідники часто зводять цінність Баухаузу лише до утилітарності, проте кращі об'єкти його культурно-мистецької спадщини мають цінність саме тому, що архітектори, конструктори, художники не відокремлювали естетику та корисність, зберігали єдність мистецтва і технологій, взяли на себе відповідальність за новітні принципи дизайну та створили системний підхід до проектування. Двадцять років були надзвичайно творчим десятиліттям, з абсолютно новаторською «візуальною мовою». «Баухауз» став носієм ідей функціоналізму і зробив вагомий внесок у розвиток світового дизайну – художньо-проектної культури, сформував дизайн-мислення, орієнтоване на споживача, вважав за мету не приваблення покупців, а намагався зробити революцію у співвідношеннях «форма – функція – нові матеріали». Саме завдяки своїй раціональності, ідеальній геометрії, простоті й легкості, стиль «Баухауз» став відомим в усьому світі. Творчі об'єднання революційно мислячих архітекторів школи виступали проти приватної розкоші та наголошували на соціальній функції дизайну. На їхню думку, архітектура після Першої Світової війни мала стати кардинально іншою, з орієнтиром на технології масового виробництва.

Ключові слова: школа «Баухауз», дизайн, німецький авангард, формальний метод, функціоналізм, художник-ремісник.

Постановка проблеми. Оскільки дизайн як художньо-технічне явище народився в надрах образотворчого, прикладного мистецтва та архітектури, то частина композиційних прийомів спирається на технології цих видів мистецтв. На дизайнерську діяльність також вплинуло театральне-декоративне мистецтво та інженерно-конструкторська практика. Проблема композиції в сучасній дизайнерській освіті є досить актуальною. Однією з найважливіших методичних принципів композиційної діяльності у перших школах дизайну було «очищення художнього образу» від зайвих декоративних елементів, доходячи до найпростіших форм, тобто, формувалася «азбука композиційної грамоти».

На прикладі формоутворення із простих геометричних форм закладалися універсальні проектні прийоми та засоби художньої виразності проєктованого об'єкта. У цих школах викладачами було проголошено курс на першоелементи: лінія, геометрична форма, колір, фактура, рух та взаємодія цих простих форм. Віталися навчальні вправи і завдання формальної композиції, створені задля абстрагування від дійсності, тобто, виконання композицій із найпростіших фігур [1]. Навчання основам композиції в архітектурі та дизайні сприяло появі фахівців, які могли втілити основну ідею архітектурно-дизайнерської діяльності: створити гуманне та комфортне місце існування. У міру розвитку дизайну як нової проєктної діяльності йшло накопичення практичного досвіду у справі викладання теоретичних основ композиції стосовно специфічних завдань промисловості та масового виробництва [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення спадщини пропедевтичних курсів початку ХХ століття спирається на теоретичні та методичні праці Н. Адаської, В. Аронова, А. Діжур, Л. Жадової, Л. Монахової, А. Новікова, В. Гузанова, Л. Переверзева, Є. Ремізова, С. Серова, В. Сидоренко, М. Тимофєєва, А. Устинова, С. Хан-Магомедова, Ю. Шатін, а також на теоретичний та методичний досвід педагогів Баухауза (Й. Альберса, В. Гропіуса, В. Кандинського, П. Клеє, І. Іттена та ін.) та Вхутемаса (В. Крінського, Н. Ладовського, К. Малевича, Л. С. Попової, А. Родченко, В. Татліна та ін.), у тому числі на методологічний аналіз розвитку пластичної освіти протягом ХХ століття (праці Д. Мелодинського) та сучасний теоретично-методичний досвід педагогів О. Єрмолаєва, С. Малахова, Є. Проніна, А. Коротковського, О. Данилової та ін. Проблема формування творчого синтезуючого мислення розглядається в теоретико-методичних роботах І. Іттена, П. Клеє, Н. Ладовського, К. Малевича, А. Єрмолаєва. Дослідження процесів художньої діяльності з відокремленням її аналітичної, формальної та синтетичної стадій представлені у працях Р. Барта, В. Глазичова, Ж. Дерріди, Ж. Делеза, К. Леві-Строса, М. Фуко, П. Щедровицького.

Особливий інтерес для нашого дослідження представляє український досвід навчання основам композиції в архітектурі і дизайні. В Україні на початку ХХ століття існувало декілька промислових шкіл, які пізніше стали найвідомішими центрами дизайнерської освіти Києва, Харкова і Одеси. «Узаконенню» функціоналістських тенденцій у графічному дизайні сприяли роботи видатних художників того часу: С. Васильківського, О. Екстер, А. Ждахи, М. Самокиша, Т. Бурячка, Г. Нарбуга, П. Ковжуна, М. Бойчука, В. Єрмилова і багатьох інших. Процес виникнення дизайну як специфічної системи проєктної діяльності був обумовлено об'єднанням мистецтва і техніки, мистецтва і науки у всьому мистецькому світі. І в цьому процесі головну роль на початку ХХ століття відіграла школа німецького авангарду Баухаузу.

Мета дослідження: визначити історичні аспекти виникнення та розвитку дизайну, як специфічної системи проєктної діяльності на прикладі школи «Баухауз».

Завдання дослідження:

- Провести аналіз мистецької діяльності школи «Баухауз» на початку ХХ століття.
- Визначити основні напрямки розвитку формальної композиції у авангардній системі школи «Баухауз».

Основна частина. Стиль німецького авангарду, інспірованого дизайнерським напрямом Баухауз (1919–1930 рр.), став одним з найбільш впливових у сучасній архітектурі та сучасному дизайні. Багато що з того, що здається нам само собою зрозумілим у нашому оточенні, є наслідком революційних ідей засновників Баухаузу [1-2].

Історію Баухаузу – Вищої школи архітектури та дизайну Німеччини – досліджено достатньо повно, однак, не розкритими повною мірою залишаються стилістичні аспекти функціоналізму в рамках сучасних інтерпретацій. Деякі дослідники часто зводять цінність Баухаузу лише до утилітарності, проте кращі об'єкти його культурно-мистецької

спадщини мають цінність саме тому, що архітектори, конструктори, художники не відокремлювали естетику та корисність, зберігали єдність мистецтва і технологій, взяли на себе відповідальність за новітні принципи дизайну та створили системний підхід до проектування. Двадцять років минулого століття були надзвичайно творчим десятиліттям, з абсолютно новаторською «візуальною мовою» (термін введений В. Гропіусом) [10].

За рік до створення школи Баухауз в 1918 р., був опублікований один з маніфестів авангарду – «Після кубізму», авторами якого були О. Перре та Ш.Е. Жаннере. Цим маніфестом було проголошено необхідність врахування загальних змін суспільства, технологічного розвитку та індустріалізації в мистецтві та дизайні (Іконников, 2004). Фактично, цим маніфестом було відзначено процес відходу від «естетичних утопій» і становлення так званих технократичних утопій «машинної ери» в архітектурі та дизайні. Вони відображали соціалістичну ідеологію і прагнення до утилітарності, а на основі ідей авангарду архітектори та митці прагнули створити універсальну мову, яка б висловлювала тогочасну ідеологію. А. Іконников писав: «Утопії «машинної ери» претендують на модель конкретної зміни самого життя засобами нової техніки; в своїх життєбудівних претензіях вони не менш рішучі ніж соціальні утопії. Новий утопічний образ майбутнього – динамічної цивілізації машин, де рівень культури визначається рівнем технічного розвитку» [12,с.38]. В 2019 р. відзначалось 100 років із заснування Вищої школи будівництва й дизайну «Баухауз», яка змінила сприйняття образотворчого та прикладного мистецтва, дизайну та архітектури. В наш час під поняттям «Баухауз» розуміють не тільки школу, яка була заснована в Веймарі в 1919 р., але і різноманітні ідеї та концепції в дизайні та архітектурі, що мають функціональне значення, але при цьому є досить простими та лаконічними. В одній із своїх статей, засновник школи «Баухауз», Вольтер Гропіус писав: «Поняття «дизайн» в загальних рисах охоплює всі сфери рукотворного середовища – від простих повсякденних предметів до складної структури цілого міста» [12,с.37].

За 14 років свого існування школі «Баухауз» довелося двічі переїжджати, спочатку в Дессау, а потім в Берлін. За ці роки змінилося три директори: на зміну Вальтеру Гропіусу (Walter Adolph Georg Gropius) прийшов швейцарський архітектор Ханнес Мейєр (Hannes Meyer), а у 1930 році – Людвіг Міс ван дер Роє (Ludwig Mies van der Rohe), який у відповідь на вимоги нацистів звільнити кількох викладачів у 1933 році закриває школу. Незважаючи на короткий період існування школи, її внесок у розвиток графічного дизайну, промислового та архітектурного проектування ХХ століття важко переоцінити. За роки діяльності Баухауса багато видатних художників і архітекторів, залучених до викладання, змогли донести до учнів найпередовіші погляди на мистецтво та архітектуру. У різний час тут викладали: головний ідейний натхненник школи архітектор Вальтер Гропіус, швейцарський художник і дослідник теорії кольору Йоханнес Іттен, один з головних художників європейського авангарду Пауль Клее, угорський архітектор і дизайнер Марсель Бройєр, найяскравіший представник мальовничого авангарду Василій Кандінський та третій директор школи Людвіг Міс ван дер Роє.

Школа виховала цілу плеяду талановитих художників, дизайнерів та архітекторів, з'явилося покоління знаменитих випускників у різних дисциплінах, у тому числі друкар Герберт Байєр, художник з текстилю Анні Альберс та скульптор Маріанна Брандт. Після закриття школи багато її учнів та викладачів, рятуючись від переслідування, емігрували до Америки, Палестини та країн Європи, поширюючи та розвиваючи принципи Баухауса і закладаючи основи так званого «інтернаціонального» стилю в архітектурі. Вальтер Гропіус і Міс ван дер Роє стали одними з найважливіших і найвпливовіших архітекторів США того часу, Ласло Мохой-Надь відкрив у Чикаго «Новий Баухаус», Ханнес Мейєр поїхав до Країн колишнього із групою студентів. Випускники Баухауса, які емігрували до Палестини, реалізували принципи школи при будівництві «Білого міста» у центрі Тель-

Авіва. Однією з основних положень школи була теза у тому, що немає принципової різниці між художником і ремісником. Художник – лише найвищий ступінь ремісника. І найкращим прикладом єднання мистецтва та ремесла є архітектура, яка була названа провідним напрямком у дизайні. Був свій маніфест і у «bauhaus». Його створив перший директор школи Вальтер Гропіус. У цьому документі є низка важливих моментів, на які варто звернути увагу.

По-перше, кінцевою метою будь-якого творця проголошується будівля. Але, на думку Гропіуса, архітектори, художники та скульптори зобов'язані наново вивчити його багатогранний образ. Осягнути його цілісність і кожен елемент окремо, щоб вдихнути в будинок втрачений на той момент дух архітектоніки.

По-друге, Гропіус закликав і художників, і скульпторів, і архітекторів повернутися до ремесла. Він називав художників ремісниками високого класу. Головна ідея полягала в тому, що людина, яка спіткала ази ремесла, що навчилася робити щось своїми руками, не буде надалі сподіватися на наслідування і сліпе копіювання, оскільки його обдарованість буде охоронятися ремеслом.

Але найголовніший пункт маніфесту це, безумовно, прагнення поєднати всі види творчості: живопис, архітектуру, філософію, соціальні науки, містобудування, графіку, скульптуру, щоб створювати «твори великого універсального мистецтва» – будівлі, в яких не буде меж між монументальною та декоративною складовими [11]. Найважливіший принцип проектування у стилі «Баухаус» полягає у визначальній ролі функції. Функція визначає форму, у цьому суть ідей Баухауса. Вальтер Гропіус говорив: «Кожен предмет повинен до кінця відповідати своїй меті, тобто виконувати свої практичні функції, бути зручним, дешевим та красивим». В архітектурі цей принцип реалізовувався у грамотному плануванні приміщень, у виявленні призначення будівлі на його фасаді. Краса споруди виявлялася не в декорі, а в гармонійному компонованні обсягів будівлі, у поєднанні вертикальних та горизонтальних елементів, у виставлених на показ сучасних конструкціях та нових матеріалах. Маніфестом нових ідей стала нова будівля Баухауса, побудована в Дессау в 1925 році за проектом самого Вальтера Гропіуса після вимушеного переїзду школи з Веймара. Новий будинок, свого роду маніфест раннього Баухауса. Кожна функціональна зона мала своє об'ємно-просторове рішення і легко визначалася на вигляд. Функцій у єдиному комплексі було багато, адже у Баухаусі студенти жили та працювали разом. Школа-фабрика поєднала навчальні класи, ремісничі майстерні, їдальні, кабінети. Гуртожиток розташовувався у багатоповерховому корпусі-вежі, для викладачів було збудовано окремі будинки. Інтер'єри та меблі, начиння, малюнки тканин робили самі студенти та викладачі. У всьому підкреслювалися чисті геометричні форми; стіни, меблі, побутові предмети були основних кольорів спектру: червоного, синього та жовтого. Гропіус створив унікальну творчу атмосферу, яку раніше неможливо було уявити у навчальному закладі. У Баухаусі був винайдений новий тип студента-художника-волелюбного, що нехтує традиційними умовностями. Успіх творчо-педагогічної діяльності, як вважав Гропіус, залежить від правильно та раціонально організованого творчого процесу. Тому навчання у Баухаусі дотримувалося певних меж (стадії навчального процесу) [11,15].

Цикл навчання поділявся на три курси:

I. Пропедевтичний.

II. Практичний.

III. Будівництво.

I. Пропедевтичний. Він тривав півроку. У спеціальних майстернях вивчалось формоутворення. Цей курс продовжувався ще на три семестри і включав заняття Кандінського, Шлемера, Клеї.

II. Практичний. Проходив три роки. Передбачав роботу у навчальних майстернях. Навчання велося автономно, за декількома художніми спеціальностями.

III. Будівництво. Це практична участь на реальних будівельних майданчиках. У 1923 р. проходила виставка «Мистецтво та техніка – нова єдність», де була показана продукція, створена майстернями [6].

«Баухауз» став основним навчальним закладам, де під керівництвом лідерів новаторських творчих течій розвивалася нова професійна мова. Архітектори, художники та скульптори, які викладали тоді у цих вузах, розробляли та впроваджували нову методологію викладання. Вони не просто шукали нові форми навчання студентів вже відпрацьованими на практиці професійними прийомами та методами, а й у ході навчального процесу експериментували з різними матеріалами та виробляли нові універсальні проектні прийоми та засоби художньої виразності.

«Баухауз» не був навчальним закладом у чистому вигляді. Гропіусу вдалося створити унікальне творче об'єднання, лабораторію. У майстернях робили зразки меблів, тканин, світильників, кераміки. Найкраще відправляли на конвеєр, ці речі продавалися, частково школа навіть була на самофінансуванні. Архітектурні проекти втілювалися у життя, за проектами Баухаузу будувалися будинки та цілі селища. Це були виключно плідні роки для викладачів та студентів. Спілкуючись у одному творчому котлі, вони створювали філософію та мову нового мистецтва, змінювали сприйняття світу, простору, кольору, звуків у різних жанрах, від архітектури, скульптури до моди, фотографії і навіть балету. У 1925 році влада Веймара перестала субсидувати школу, і вона переїхала в Дессау, де проіснувала до 1931-го року. На той момент її директором був призначений знаменитий Людвіг Міс ван дер Рое. Останньою адресою Баухаузу став Берлін. Один із відомих педагогів школи В. Кандинський викладав у школі «Баухауз» з 1922 по 1933 роки та розробив вчення про «елементи форми». Ввів курс «Аналітичний малюнок», завдяки якому у студентів розвивалося сприйняття, точність спостереження та відтворення не зовнішнього вигляду речей, а елементів, з яких вони створені. У навчальних вправах перед студентами ставилося завдання зобразити постановочний натюрморт у вигляді формальної композиції з простих геометричних фігур із графічним виявленням доміанти, рівноваги, динаміки тощо.

Формальна композиція є основою будь-якої фігуративної композиції в образотворчому мистецтві (станкової композиції у живопису та у графіці, монументального панно, скульптурної та архітектурної композиції, дизайнерського проекту тощо), оскільки оперує «чистими», абстрактними образотворчими формами (крапки, лінії, площини, маси плям, об'єми, інше) і організовується відповідно до візуальних закономірностей людського сприйняття.

В. Кандинський створив складну науку про абстрактне мистецтво, де піддав глибокому аналізу два основні елементи форми – крапку та лінію. На основі цього аналізу сформулював принципи нової формальної логіки, що ґрунтується на внутрішньому «резонансі» форм, проголосивши синтез мистецтв через еквівалентність використовуваних ними «мов». Граматика візуальної мови займала значне місце на його теоретичному курсі. В. Кандинський вважав, що візуальна «мова» дозволить розуміти внутрішні емоційно-духовні сенси художніх творів та викликати адекватне задуму митця сприйняття у глядачів [3-4]. Заняття у новаторському навчальному закладі проходили у майстернях, присвячених різним напрямкам мистецтва. В. Кандинському, зрозуміло, дісталася майстерня монументального живопису, якою він керував до 1925 року. Також художник вів курси з теорії живопису та кольору, важливі для виховання художника нового типу (по Гропіусу). До речі, у цей час у школі працював друг В. Кандинського художник Пауль Клее.

У програму Баухаузу входило вивчення матеріалів, форм та залежностей між ними, світу речей та будівельного мистецтва, взаємовплив кольору, світла та форми. Особлива увага зверталася на розвиток творчих здібностей учнів. Навчання було збудовано за принципом навчально-виробничих майстерень; виходили звідси, так звані, підмайстри і прямували на промислові підприємства. Робота в майстернях велася під керівництвом майстра і включала:

- органічне формоутворення, що впливає з ремісничої майстерності;
- підготовку до складання іспитів на звання підмайстра та майстра (останній лише для видатних учнів) за цеховим зразком, які приймаються Радою майстрів школи або спеціально запрошеними цеховими майстрами;
- участь у особових роботах майстрів-викладачів;
- виконання учнями самостійних договірних замовлень.

Проектуючи речі, вони впроваджували в їхнє виробництво стандартизацію та раціоналізацію з метою створити новий тип співпраці мистецтва та промисловості. У процесі навчання закладалися принципи функціоналізму як підходу до проектування будь-якого об'єкта. Отже, втілювався у життя девіз: «мистецтву навчити не можна, навчити можна лише ремеслу». Студентів готували до проектування для виробництва, і особливі вимоги пред'являлися до знання виробничого процесу. Як викладач, Гропіус запрошував людей обдарованих, творчо сміливих, одержимих пошуком нових шляхів розвитку художньої школи. «Баухауз» порушував питання про єдність і унікальність творів мистецтва, про враження, що виробляється закругленими і незграбними поверхнями, про ритм, пропорції і т.п., тобто закладав основи граматики сучасного дизайну. Водночас своєю практичною діяльністю «Баухауз» підкреслював, що теорія не є рецептом для створення речей, вона є об'єктивним засобом комплексного формоутворення – готує ґрунт, на якому безліч індивідуальностей може досягти високої єдності у своїх творах [15].

Формальний метод утверджував погляд на художню форму як на категорію, що визначає специфіку зображення, виходячи з аналізу системи абстрактних візуальних елементів, які підлягають логіко-математичним закономірностям та структуруванню. Формальний метод стає основою викладання ще на початку двадцятих років минулого століття у перших школах дизайну німецького авангарду «Баухауз».

Висновки. «Баухауз» став носієм ідей функціоналізму і зробив вагомий внесок у розвиток світового дизайну – художньо-проектної культури, сформував дизайн-мислення, орієнтоване на споживача, вважав за мету не привабливості покупців, а намагався зробити революцію у співвідношеннях «форма – функція – нові матеріали». Його девізом був вислів «форма йде за функцією». Тексти, фотографії і графічні елементи були єдиним цілим, яке подавалося покупцям у вигляді чіткого та зрозумілого звернення. Комбінація типографії та фотографії висунула концепцію функціональної графіки, реклама була визнана необхідним завданням тогочасного суспільства, її функція ретельно вивчена, а дизайн став візуально організованим. Саме завдяки своїй раціональності, ідеальній геометрії, простоті й легкості стиль «Баухауз» став відомим в усьому світі. Творчі об'єднання революційно мислячих архітекторів школи виступали проти приватної розкоші та наголошували на соціальній функції дизайну. На їхню думку, архітектура після Першої Світової війни мала стати кардинально іншою, з орієнтиром на технології масового виробництва.

Дизайн і рекламна графіка другої половини ХХ ст. запозичили модульні сітки, геометризм, монтаж елементів, обмежену колірну палітру, в якій домінували три основні ахроматичні (білий, сірий, чорний) та три основні хроматичні кольори (жовтий, синій, червоний) з використанням трьох основних фігур (квадрата, трикутника, круга). Культурно-естетичні засади функціоналізму Баухаузу поступово поширювалися світом: колишні учні відкривали школи та студії, просуваючи головну ідею «від ремесла до

індустріального виробництва» у промисловому та графічному дизайні, дизайні архітектурного середовища [3-4,10]. Одним із трендів останніх двох років є наслідування стилістики Баухаузу (умовна назва «Баухауз повертається») як в прямому її перенесенні, так і в оновленому вигляді. Це стосується таких прийомів, як домінування в графічному рішенні паковань окремих геометричних форм, або нескладних композиційних поєднань. Урізноманітнюються такі рішення модними кольоровими градієнтами та нашаруванням з різним ступенем прозорості цих кольорів. Застосування яскравих градієнтів стало можливим лише в «цифрову добу», завдяки новим технологіям не тільки друку, а й виготовленню матеріалів для друку (фарби, картони, плівки тощо).

Такий тренд має багато різних назв: «плаский дизайн», що сформувався на основі так званого швейцарського стилю; «есенціалізм» – лаконічна графіка, що відкидає все несуттєве і концентрує увагу на ідеї продукту; концепція «less» – «less is more» можна перекласти з англійської як «менше значить більше», що вже декілька десятиліть визначає позицію мінімалізму. Реалії сьогодення вимагають від споживачів швидкого, майже імпульсивного прийняття рішень. Мінімальні візуальні засоби мають передати максимальний об'єм інформації, тобто пропозиції щодо пакованих продуктів мають бути стислими, компактними (Берг, 2018). Суворість, простота та зручність; трикутник, квадрат та коло – ці символи та константи впізнаваності стилю були зафіксовані в програмних документах школи Баухауза (Дросте, 2008). Задекларовані положення про базові геометричні форми, про мінімізацію простору, про підпорядкованість всіх складових елементів об'єкту проектування є актуальними і зараз. Спостерігаємо їх постійне оновлення новими прийомами та технологіями їх реалізації [5-6,13-14].

Література

- [1] Бабенко А.В., Хоружая Н.В. Основы композиции в изобразительном искусстве: учебно методическое пособие. Томск: Томский государственный университет, 2011. 116 с. + 32 вклейки.
- [2] Зеленюк О.О. Вплив ідеологічних течій вищої школи архітектури і художнього конструювання «Баухауз» на теренах Радянської України / Specialized and multidisciplinary scientific researches, Volume 6, Desember 11, 2020, Amsterdam, The Netherland. С.88-91.
- [3] Кандинский В. Точка и линия на плоскости. СПб.: Азбука-классика. 2005. 232с.
- [4] Койнова Н.В. Роль ВТУХЕМАСА и Баухауза в становлении образования в области промышленного дизайна / Академический вестник Уралниипроект РААСН №1, 2011. С. 87-92.
- [5] Nonтрадиція: від Малевича до сьогодення: зб. тез доповідей Міжнародної наук. конф., Київ, 16 жовтня 2018 р. К., 2018. 98 с.
- [6] Мирончук О.А. Педагогическое наследие Баухауза, его традиции в высшей архитектурно-дизайнерской школе / Вестник АлтТУ им. И.И. Ползунова №1-2, 2014. С. 19-22.
- [7] Михайлова Р. Д. Конструктивізм як метод та стилістичний напрям / 100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 2-3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. К.: С. 13-17.
- [8] Панксенов, Г. И. Курс формальной композиции в системе художественно-графической подготовки архитектора: учебно-методическое пособие по дисциплине «Рисунок» для студентов 1-3 курсов направления «Архитектура» / Г. И. Панксенов, И. Л. Левин. - Н. Новгород: Нижегород. гос. архит.-строит. ун-т, 2011. 125 с.: ил.

- [9] Посібник. Основи формальної композиції: для студентів напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва, Дніпропетровськ, Роял Принт, 2015. 34 с.
- [10] Прищенко С. В. Культурно-мистецька спадщина баугаузу / 100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті: матер. Всеукр. наук-практ. конф., 2-3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. К.: КНУКіМ, 2020. С. 9-13.
- [11] Сочалин О. (2019). 100 лет Баухауз. В чём секрет успеха самой знаменитой школы искусств и дизайна XX века? URL: <https://architime.ru/competition/2019/bauhaus.htm> (дата звернення: 20.03.2022).
- [12] Федак А.Я. Утопічна складова ідей баугауз та авангарду / 100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 2-3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. К.: КНУКіМ, 2020. С.37-40.
- [13] Формальная композиция. Творческий практикум по основам дизайна: учебное пособие / Е.В. Жердев, О.Б. Чепурова, С.Г. Шлеюк, Т.А. Мазурина. 2-е изд. Оренбург: ООО ИПК «Университет», 2014. 255 с. ISBN 978-5-4417-0442-7.
- [14] Чуєва О.В. Геометричні елементи та композиції баугауза в дизайні пакувальної продукції / 100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті: матер. Всеукр. наук-практ. конф., 2-3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. К.: КНУКіМ, 2020. С.106-110.
- [15] Шитикова І.Б. ТВОРЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ БАУХАУЗА В СОДЕРЖАНИИ ДИЗАЙН-ОБРАЗОВАНИЯ // Современные наукоемкие технологии. 2007. № 3. С. 106-107; URL: <https://top-technologies.ru/ru/article/view?id=24735> (дата звернення: 11.03.2022).

References

- [1] Babenko A.V., Khoruzhaya N.V. (2011) *Fundamentals of composition in the visual arts: uchebno metodicheskoe posobie*. Tomsk : Tomskiy gosudarstvennyy universitet, 116 s. + 32 vkleyki [in Russian].
- [2] Zeleniuk O.O. (2020) *Influence of ideological currents of the Bauhaus Higher School of Architecture and Artistic Design on the Territory of Soviet Ukraine / Specialized and multidisciplinary scientific researches*, Volume 6, Desember 11, Amsterdam, The Netherland. S.88-91[in Ukrainian].
- [3] Kandinskiy V. (2005) *Point and line on a plane*. SPb.: Azbuka-klassika. 232s. [in Russian].
- [4] Коунова N.V. (2011) *The role of VTUCHEMAS and the Bauhaus in the development of education in the field of industrial design / Akademicheskij vestnik Uralniiproekt RAASN №1*, S.87-92. [in Russian].
- [5] *Non-tradition: from Malevich until today* (2018): zb. tez dopovidei Mizhnarodnoi nauk. конф., Kyiv, 16 zhovtniaa K., 98 s. [in Ukrainian].
- [6] Mironchuk O.A. (2014) *The pedagogical heritage of the Bauhaus, its traditions in the higher architectural and design school / Vestnik AltTU im. I.I. Polzunova №1-2*, S. 19-22[in Russian].
- [7] Mykhailova R. D. (2020) *Constructivism as a direct stylistic method / 100 fates of modernity: Bauhaus ideas and Ukrainian avant-garde in modern design and design education: mater. Vseukr. nauk.-prakt. конф., 2-3 kvitnia 2020 r. / MON Ukrainy, Kyiv. nats. un-t k-ry i myst; redkol.: Udris-Borodavko N., Boltenkov A., Chystikov O. K.: S. 13-17 [in Ukrainian].*
- [8] Panksenov G. I. (2011) *Course of formal composition in the system of artistic and graphic training of an architect: uchebno-metodicheskoe posobie po distsipline «Risunok» dlya*

studentov 1-3 kursov napravljeniya «Arkhitektura» / G. I. Panksenov, I. L. Levin. - N. Novgorod : Nizhegorod. gos. arkh.- stroit.un-t, 125 s. : il. [in Russian].

[9] Posibnyk. (2015) *Fundamentals of formal composition: dlia studentiv napriamu 6.020205 «Obrazotvorche mystetstvo»* / Ukladach O.A. Polovna-Vasylieva, Dnipropetrovsk, Roial Prynt, 34 s. [in Ukrainian].

[10] Pryshchenko S. V. (2020) *Cultural and artistic heritage of the Bauhaus / 100 years of modernity: the ideas of the Bauhaus and the Ukrainian avant-garde in modern design and design education: mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf., 2-3 kvitnia 2020 r. / MON Ukrainy, Kyiv. nats. un-t k-ry i myst; redkol.: Udris-Borodavko N., Boltenkov A., Chystikov O. K.: KNUKiM, S.9-13. [in Ukrainian].*

[11] Sochalin O. (2019) *100 years of the Bauhaus. What is the secret to the success of the most famous art and design school of the 20th century?* URL: <https://architime.ru/competition/2019/bauhaus.htm> (data zvernennya: 20.03.2022). [in Russian].

[12] Fedak A. Ya. (2020) *Utopian component of Bauhaus and avant-garde ideas / 100 years of modernity: Bauhaus ideas and Ukrainian avant-garde in modern design and design education: mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf., 2-3 kvitnia 2020 r. / MON Ukrainy, Kyiv. nats. un-t k-ry i myst; redkol.: Udris-Borodavko N., Boltenkov A., Chystikov O. K.: KNUKiM, S.37-40[in Ukrainian].*

[13] *Formal composition.*(2014) Tvorcheskiy praktikum po osnovam dizayna: uchebnoe posobie / E. V. Zherdev, O. B. Chepurova, S. G. Shleyuk, T.A. Mazurina. 2-e izd. Orenburg: OOO IPK «Universitet», 255 s. ISBN 978-5-4417-0442-7 [in Russian].

[14] Chuieva O. V. (2020) *Geometric elements and compositions of the Bauhaus in the design of packaging products / 100 years of modernity: the ideas of the Bauhaus and the Ukrainian avant-garde in modern design and design education: mater. Vseukr. nauk. -prakt. konf., 2-3 kvitnia 2020 r. / MON Ukrainy, Kyiv. nats. un-t k-ry i myst; redkol.: Udris-Borodavko N., Boltenkov A., Chystikov O. K.: KNUKiM, S.106-110 [in Ukrainian].*

[15] Shitikova I.B. (2007) *THE CREATIVE HERITAGE OF THE BAUHAUSE IN THE CONTENT OF DESIGN EDUCATION // Sovremennye naukoemkie tekhnologii. 2007. № 3. S. 106-107; URL: <https://top-technologies.ru/ru/article/view?id=24735> (data zvernennya: 11.03.2022) [in Russian].*

HISTORICAL ASPECT OF THE ORIGIN OF DESIGN ON THE EXAMPLE OF THE BAUHAUS SCHOOL

¹**O.E. Bilgorodska,**

elenabelgorodskaja@gmail, ORCID: 0000-0001-7715-5447

¹**V.B. Hrihorieva,**

grigorjeva.valya@gmail.com, ORCID:0000-0003-3874-5617

¹**O.M. Nedoshytko,**

nedoshytkoart@gmail.com; ORCID: 0000-0001-9430-9954

¹**K.P. Kucherenko,**

kycherenko85@gmail.com; ORCID: 0000-0003-2177- 493X

¹*Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odesa, Ukraine*

Annotation. The article considers the historical aspects of the emergence of design as a new specific system of design activities in Germany at the beginning of the twentieth century. The process of the emergence of design was due to the unification of art and technology, art and science throughout the artistic world. And in this process the main role was played by the school of the German avant-garde «Bauhaus». The style of the German avant-garde, inspired by the

Bauhaus design movement (1919-1930), has become one of the most influential styles in modern architecture and contemporary design.

The history of the Bauhaus - the German Higher School of Architecture and Design - has been studied quite fully, however, the stylistic aspects of functionalism in the framework of modern interpretations remain not fully disclosed. Some researchers often elevate the value of the Bauhaus only to utility, but the best objects of its cultural and artistic heritage are valuable precisely because architects, designers, artists did not separate aesthetics and utility, maintained the unity of art and technology, took responsibility for the latest design principles and created a systematic approach to design.

«Bauhaus» became the bearer of the idea of functionalism and made a significant contribution to the development of world design - art and design culture; formed consumer-oriented design thinking; considered his goal not to attract buyers, but tried to make a revolution in the relationship «form - function - new materials».

Keywords: Bauhaus school, design, German avant-garde, formal method, functionalism, craftsman.